

NALUNAARUSIAQ

Inatsisinut Ataatsimiititaliamit saqqummiunneqqartooq pillugu

UKA 2012/80:

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsisip allannguutaa pillugu inatsisip (Kalaallit Nunaanni najukkani eqqartuussiviit assigisaasalu allannguutaat) atuutilersinnissaanut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaateqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

UKA 2012-mi saqqummiunneqqartooq

Suliarinninnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliaq ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit, siulittaasooq
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Siumut

Inatsisartut ulloq 27. september 2012 Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsisip allannguutaa pillugu inatsisip atuutilersinnissaanut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaateqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummik suliaqarput (UKA 2012/80). Siunnersuut siullermeerutaasumik suliarineqarnermini amerlanerussuteqarluartunit taperseerqarpoq ataatsimiititaliamullu innersuunneqarani. Taamaattorli Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuummut oqaaseqaatinik ataasiakkaanik ikkussinissaq pisariaqartippaa.

Siunnersuutip imarisaa

Kommunit massakkut aggornilersorneqarnerat¹ assigalugu, eqqartuussiveqarfiit 18-iniit sisamanut ikilisinneqarnissaat siunnersuutip nassatarissavaa.

”Eqqartuussisut piukkunnarsarluarsimasut ulloq naallugu sulisartussat atorfinitsittarnissaannut sinaakkutinik pitsaasunik pilersitsinissaq taamaalillunilu suliat suliarineqartarneranni sullissineq pitsaalluinnartoq sulianillu suliarinninnerit sivilissusii akuerineqarsinnaasut tunaartaralugit sulinermi avatangiisit ineriartortitsiffiusussat pilersinnissaat” taamaasilluni siunertaavoq.

Inatsisissatut siunnersuutip nassuuiaatitaani erserpoq anguniarneqqartooq tassaasooq, innuttaasut Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinnut qanittumiitsinniartuarnerisigut Kalaallit Nunaanni sumi

¹ Kisiannilu Nunatta Tunuata Avannaani nuna eqqissisimatitaaq, kommunit aggornilersorneqarneranni ilanngunneqanngitsoq, kommuneqarfik sermersuup najukkami eqqartuussiveqarfiata ataanut inissinneqarluni, taamatuttaaq Pituffik (Thule Air Base), aamma kommunit aggornilersorneqarneranni ilanngunneqarsimangitsoq, Qaasuitsup kommuniata najukkami eqqartuussiveqarfiata ataanut inissinneqarluni.

tamaani eqqartuussiveqqat attanneqassasut suliani aalajangersimasuni pisariaqartitsineq malillugu eqqartuussinermit pineqartut qanillugit eqqartuussisarnissat pisinnaaqqullugit.

Tamatumunnga peqatigitillugu ikaarsaariarnermi aqqissuussap sivitsorneqarnissaa najukkami eqqartuussisusartut suli ukiuni pingasuni atorneqarsinnaassallutik.

Eqqartuussiveqarfiit aqqissuussaananerannik allannguutissatut siunnersuut

Eqqartuussisarnermi inatsimmi nutaami eqqartuussiveqarfiit maanna amerlassusiat allanngortinneqassanngitsut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu isumalioqatigiisitami (tamatum kingorna: ”Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq”) amerlanerussuteqartut isumaliutissiissusiaminni 2004-meersumi innersuussutigivaat. Siunissami aamma sapinngisamik illoqarfinni tamani, sumiiffimmi najugaqavissumik, najukkami eqqartuussisumik peqarnissaanik pingaartitsinertik amerlanerussuteqartut naqissuserpaat. Suliatigut avatangiisit (taamaallunilu aamma sulisoqarniarnermut aamma sulisunik attassiinnarnissamut periarfissat kiisalu najukkami eqqartuussiviit aalajangiinerini suliatigut pitsaassutsip) aamma nukiit atorluarnissaat siunertaralugu najukkami eqqartuussiviit nunap immikkoortuiniilernissaat isumaliuutigineqartariaqartoq Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmi ikinnerussuteqartunit isumaqarfigineqarpoq.

Amerlanerussuteqartut innersuussutaat naapertorlugu Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsisissatut siunnersuummik nutaamik, eqqartuussiveqarfiit amerlassusiisa attatiinnarneqarnissaannik siunnerfilimmik 2007-imi Inatsisartut saqqummiussiffigineqarput.

Piffissami Eqqartuussiveqarnermut Ataatsimiititaliarsuup apeqquummut isummernerata kingornani ineriartorneq pisimasoq eqqarsaatigalugu, ajornartorsiummik suli qulaajaaniarluni Inatsisunut Ataatsimiititaliap – siunnersuummut tunngatillugu ataatsimiititaliap isumaliutissiisusiornermi atugassaminik – annerusumik paasisaqarumalluni Landsdommerimit, najukkami eqqartuussisut peqatigiiffiannit Kalaallilu Nunaanni Politimesterimit oqaaseqaatinik pissarsiniarnissani pisariaqartissimavaa.

Eqqartuussiveqarnerup arlaatigut ilusilikkamik nunap immikkoortuinut aggulunneqarnissaa Landsdommerimit, najukkami eqqartuussisut peqatigiiffiannit Kalaallit Nunaannilu Politimesterimit tulluartsuussasutut nalilerneqartoq, siunnersuummut isumaliutissiissusiamini Inatsisunut Ataatsimiititaliap isiginiarppaa. Taamaammatt eqqartuussiveqarnerup aqqissuussaana nallilersoqqittariaqartutut, Inatsisunut Ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq.

Tamatuma malittuanik inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatini nalinginnaasuni immikkoortumut 5.3-mut tapiliussamik uuminnga ikkussisoqarpoq:

”Inatsisissatut siunnersuutit missingiutaanut tunngatillugu tusarniaanermit Namminersorlutik Oqartussat akissuteqaatiminni, Landsdommerimit, najukkami eqqartuussisut peqatigiiffiannit Kalaallit Nunaannilu Politimesterimit eqqartuussiveqarnerup aqqissuussaananerannik allannguutissamik siunnersuummut tunngatillugu oqaaseqaatinik pissarsisimallutik oqaatigivaat, oqartussaasunillu pineqartunit ullumikkut eqqartuussiveqarnerup arlaatigut qanoq pinerpoq iluseqartumik nunap

immikkoortuinut aggornilersorneqarnissaa tulluartaussasutut isumaqarfigineqartoq. Tamanna aallaavigalugu eqqartuussiveqarnerup aaqqissuussaanerata nalilivigineqaaqqinnissaa Namminersorlutik Oqartussaniit inassutigineqarpoq.

[...]

Tunuliaqutitut tunngavilersuutigineqartut aallaavigalugit, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit pilersinneqarniartut, mianersuutassat assigiinngitsut akerleriittut tunngavigalugit, eqqartuussiveqarnikkut nunap immikkoortuinut suli aggornilersueqinnissaq, eqqartuussiveqarfiit ikinnerulernerannik kinguneqartussaq, tunngavissaqarnersoq isumaliutiginissaa suliassatut siullertut tigussagaat, Inatsisinik atortitsinermut Ministereqarfiup qinnuviginiarpai. Taamaattoqassappat eqqartuussiveqarnikkut aaqqissuussaannermi allannguinnissamut siunnersuummik tigussaanagerusumik, Folketingimut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissaq siunertaralugu, Namminersorlutik Oqartussanut saqqummiussisoqassaaq. Taamaasilluni eqqartuussiveqarnikkut aaqqissuussaannermik allannguinnissaq taamaattoq, inatsisissatut siunnersuutip 1. januar 2010 atuutilernerani, atortuulernissamut angumersinissaa ilimanangitsoq oqaatigineqarpoq.”

Tamanna naapertorlugu Inatsisinillu atortitsinermut Ministereqarfiup qinnuteqarnera malillugu, siunissami eqqartuussiveqarfiit aaqqissuussaannikkut qanoq inississimanissaat Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit oqaloqatigiissutigivaat allakkiatigullu innersuussutinik ulloq 31. maj 2010 Inatsisinik atortitsinermut Ministereqarfimmu nassiussillutik. Inatsisit nassuiaatitaanni immikkoortoq 2.5-imi pineqartut pillugit innersuussutinik, kiisalu isumaliutit tamatumunnga tunngaviusut pillugit ersarinnerusumik nassuiarneqarput.

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsimmik allannguinnissamik siunnersuut pineqartoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnikkut Siunnersuisoqatigiit innersuusutaannut naapertuuttusoq, Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasivaa. Innersuussutit tamakku mianerisariaqakkanik akerleriittunik ataatsimut oqimaalutartariaqakkanik tunngaveqarput:

Siullertut innuttaasut nunaqqatiminnit sullinneqarnissaat najukkamilu eqqartuussisut najukkami innuttaasunit sulisussarsiarinissaat qulakkiissallugu sapinngisamik eqqartuussivinnut ”qanittumiinnissamik” attassiinnarnissamut mianerinninneq. Tamanna pingaarutilerujussuovoq Danmarkip Kalaallillu Nunaata akornanniinnaangitsoq aammali Kalaallit Nunaanni sumiiffit assigiinngitsut akornanni oqaatsitigut, inuiaqatigiinni piorsarsimassutsikkullu pissutsit assigiinngissutit pissutigalugit.

Aappaatigullu eqqartuussivinni suliatigut illersorsinnaasumik sullinneqartarnermik piffissamilu akuersaarneqarsinnaasumik innuttaasut qulakkeerunniarneqarnerinut mianerinninneq. Najukkani eqqartuussisut atorfissaqartinneqartut naammattut atorfinitsinnissaat sulisoriinnartarnissaallu piumasaqaataavoq, tamannami ullumikkut assut ajornartorsiutaavoq.

Nassuiaatit ilagisinnaavat najukkani eqqartuussisut sulinerminni suliatigut avatangiisinik ineriartorfiusunik, isumassarsiorfiusinnaasunik misilittakkanillu paarlaasseqatigiiffiusinnaasunik misilittagaqanngitsutut misigisimanagerat. Tamarmik illoqarfinni ataasiakkaaniittuupput, soorunami sianerfigiqatigiissinnaapput imaluunniit allaqatigiissinnaallutik, tamannali sulianut tunngatillugu ataatsimuussusermik tapersersoqatigiinnermillu naammattumik misigisimalersitsinngilaq. Taamaasilluni eqqartuussiveqarfinnik kattussuutsitsinermi eqqartuussisunik atorfinitsitsisarneq

taakkuninngalu suliffimmut attaassititsiniarnerup nukittorsarneqarsinnaanera neriuutigineqarpoq, tassungalu atatillugu suliatigut ineriartortuarnissaq periarfissillugu. Taamattaaq eqqartuussiveqarfinnik kattussinermi ilaatigut isumalluutininik atuilluarnerunikkut, suliassaqarnerpaafinni, napparsimasoqarnerani sulinngiffeqartoqarneranilu nammatassaqarpallaalernissap annikillisinneqarneranik kinguneqassalluni.

Mianersuutassat qulaani taaneqartut marluusut oqimaaqatigiinnissaannut atatillugu, eqqartuussiveqqat arlallit eqqartuussinernik ingerlatsiviusinnaasussat attanneqassasut, Inatsisip nassuiaatitaani ersarissumik piunasaqaataasut, Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Tassunga atatillugu aamma eqqartuussiveqqat amerlassusiisa sumullu inissinneqarnissaasa annertunerusumik aalajangernissaat Eqqartuussivinnut Pisortaqarfimmit aalajangerneqassasoq, tamannalu Nunatta Eqqartuussisuuneranit (Landsdommer), Nunatta Eqqartuussiviani eqqartuussisumit, Kalaallit Nunaanni Politimesterimit kiisalu Namminersorlutik Oqartussanit peqateqarluni pissasoq, Inatsinut ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Tamatuminnga paasitinneqarnissani Inatsisinut Ataatsimiititaliap Naalackersuisunit qinnuteqaatigissavaa.

Innuttaasut sapinngisamik nunaqqatiminnit najukkaminni sullinneqarnissamut periarfissaannut tunngatillugu, eqqartuussiviit internet-ikkut videokonferencemut atortulersuutininik atuisarnerarlugit, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermut Siunnersuisoqatigiinnit oqaaseqartoqarnera, Inatsisinut Ataatsimiititaliap aamma maluginiarpaa. Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu videokonference atorlugu ungasissumut atassuteqaatit atorneqarnerulernissaat eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinnermi aqutissiuunneqarpoq, eqqartuussiveqarfiit piusut tamarmik videokonferencemut atortulersuuteqarput, tassa tamatuma assersuutigalugu eqqartuussinermi Nuummi ingerlanneqartumi takunnittuusimasoq Tasiilarmioq illoqarfimmi najukkamininngaaniit nassuiaateqarsinnaanera periarfissaqalersippaa. Kisianni isumannaallisaanermi immikkut mianersuutassaqarnermi, eqqartuussiviit namminneq videokonferencemut atortulersuutaat kisimik atorneqarsinnaapput. Eqqartuussiveqqat amerlassusaat inissisimaffiilu taamaasillutik videokonference-ip suli, eqqartuussiviit tungaanniit nunarujussuatsinni innuttaasunik siammarsimaqisunik namminneq najugaqarfigisaanni sullinniarnerni qanoq atorneqartiginissaanut aalajangiisuusaaq, ilutigalugulu angalanermut aningaasartuutininik piffissamillu ileqqaagaqarluni.

Eqqartuussiveqarfinnik ikilisaanissamik siunnersuummi Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi aqqissuussaaneq atuuttoq sapinngissamik isiginiarneqassasoq, tamatumalu kingorna najukkami eqqartuussisut nunaqqataassapput tassanilu oqaatsit, inuusaaseq innuttaasullu ilisimassallugit, inatsisip nassuiaatitaani piunasaqaataasoq, Inatsisinut Ataatsimiititaliap aamma maluginiarpaa. Taamaammat nunap immikkoortuini najukkami eqqartuussisut katitigaanikkut sumiiffinni ataasiakkaani oqaatsit atugaasut, piorsarsimassuseq innuttaasullu ilisimasaqarfigissagaat anguniarneqassaaq.

Tassunga atatillugu aamma, eqqartuussiviit nutaat sisamat aqqissuussinissami siunnersuutigineqartut ilaatigut Tunup Nuummi eqqartuussivimmit isumagineqalernissaanik ilaatigut kinguneqassasoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit oqaatigigaat, tassungalu atatillugu Nuummi najukkami eqqartuussisup

ataatsip arlallilluunniit tunumiut oqaasii piorsarsimassusiallu immikkut ilisimasaqarfigisariaqarai, Inatsisinut Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Najukkani eqqartuussivinnik nunap immikkoortuinut aggornilersuinissap siunnersuutigineqartup qanoq Tunngaviusumik Inatsimmut naapertuutsiginera pillugu apeqqut, ajornartorsiutaavoq inatsisip nassuiaatitaani eqqaaneqanngitsaq. Eqqartuussiveqarfinnik aaqqissuuseqinnermut pissutsit eqqaassanngikkaanni, eqqartuussisut piomassuserinngisaannik nuutsinneqarsinnaanngitsut, Inatsimmi Tunngaviusumi § 64-imi imm. 2.-ani aalajangersagaavoq. Eqqartuussisut kiffaanngissuseqarnerannik qularnaarinissaq, inatsimmi tunngaviusumi aalajangersakkami tassani siunertaavoq, ingammik naalackersuisunut Folketingimullu tungaatillugu: Eqqartuussisut nuannarineqanngitsumik aalajangiippat, taava eqqartuussisut pineqartoq nuutsitaanissamik siorasaarneqarsinnaasussaannilaq. Eqqartuussiveqarfimmili eqqartuussisut pisussaaffittut atuuffiani nuna imak siammasitsigippat, eqqartuussisut eqqartuussiveqarfiup iluani nuutsitaanermiut atatillugu inigisamut allamut nuuttariaqalissappat, illersuineq taanna atuukkunnaasaaq. Eqqartuussiveqarfinnik ikilisaaniarnermik siunnersuutip qanoq inatsimmut tunngaviusumut tamakkiisumik naapertuunnersaq, pissutsit pineqartut aallaavigalugit isumaliutigineqarsinnaavoq. Taamaattorli Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkut ittut qiviaraanni – eqqartuussiveqarfiit nunap immikkoortuinut assersuutigalugu tallimangorlugit imaluunniit pingasunngorlugit ikililerneqarnissaat, inatsisinut tunngaviusunut § 64 imm. 2.-mut naapertuuttusorineqarsinnaasooq, Inatsisip atortitsinnermut Ministereqarfiup 20. september 2002 allakkiatigut naliliivigisimagaa, naak inatsimmi tunngaviusumi aalajangersagaq taanna illersugaanermut tunngasuugaluartoq, taamatut nunap immikkoortuanut inissiinnermut inatsimmi tunngaviusumi aalajangersakkanut akerliuserinnaagaluartoq Inatsisinut ataatsimiititaliap ilisimavaa. Aammattaaq Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasinninnera malillugu, najukkami eqqartuussisut eqqartuussiveqqanut aalajangersimasumik piffissamiluunniit sivilisunerusumi inissinneqarsinnaanerat, siunnersuummi siunertaanngilaq, taamaasilluni pissutsit piviusut tunngavigalugit eqqartuussisumik piomannngitsumik nuutsitsisinnaanermik periarfissanik siunnersuut annertusisitsissanngilaq.

Kiisalu Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa, Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfiit aaqqissuussaananerannik allannguiniarnermik siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai pillugit Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit nalilersuisimannngitsut, inatsisissatullu siunnersuutip Inatsisartunut saqqummiunneqarnermini nassuiaatitaani, tamanna pillugu allasimasooqanngitsaq. Kisiannili eqqartuussiveqarfiit aaqqissuussaananerannik allannguinnissamik siunnersuutigineqartup, Nuummi eqqartuussiviup illutaanik piusumik alliliinissaq pisariaqartilissavaa, soorlu aamma illoqarfinni allani pingasuusuni (pingaarnertut) eqqartuussiveqarfiusuni eqqartuussiviit illutassaannik pisaarnissaq attartornissarlunniit pisariaqassalluni.

Siornatigut eqqartuussisuusarsimasut najukkami eqqartuussisuunermut ilinniagaqanngitsut ikaarsaariarnermi atorneqartarnissaat pillugu aaqqissuusinerup sivitsorneqarnissaanik siunnersuut

Taaneqareersutut Eqqartuussisarnermi Inatsisip atuutilerana sioqqullugu eqqartuussisuusarsimasut, najukkamili eqqartuussisutut ilinniagaqanngitsut, najukkami

utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisutut ivertinneqarsinnaanerata periarfissillugu ikaarsaariarnermi aaqqissuussinerup ukiunik pingasunik sivitsorneqarnissaa, eqqartuussisarnermi inatsimmik allannguiniarnermik siunnersuutip nassatarivaa.

Najukkami eqqartuussisutut atorfik 2010-mi eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinneq sioqqullugu, inatsilerituutut ilinniagaqanngitsunik allatulluunniit ilinniagaqarsimanngitsunik piffissap ilaannaani suliffittut paarineqarpoq.

Eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinneq sioqqullugu eqqartuussisarnermut inatsisip atuuttup 1951-imi atuutsilerneqarnerata kingorna najukkami eqqartuussisut suliaat inatsisiliatigut suliatigullu eqqartuussisutisartakkatigut, ineriartorneq Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit nalaassimasaat pissutigalugu, anneruleraluttuinnartumik ajornakusuuleriartorsimapput. Taamaammat, innuttaasullu inatsisitigut illersugaanissaat pillugu, eqqartuussiviit suliatigut pisinnaasatigullu nukittorsarneqarnissaannik, najukkamilu eqqartuussisut immikkut ilinniartitaasimanissaannik, soraarummeersimanissaannillu piunasaqaammik atulersitsinissamik Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarneq pillugu siunnersuisoqatigiit innersuussipput.

Tamanna tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmi § 12, imm. 2 malillugu inaarutaasumik eqqartuussisumik aatsaat toqqaasoqarsinnaavoq pineqartoq eqqartuussisutut atorfimmu immikkut ilinniagaqareersimappat.

Kisianniuna Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip nutaap akuersissutigineqarnerani inatsisip atuutsinneqalerneqani 1. januar 2010, najukkami eqqartuussiveqarfiit tamaasa najukkami eqqartuussisunik ilinniarsimasunik inuttalerneqarnissaannut eqqartuussisutut inaarlugi ilinniarsimasunik naammattunik suli atorfiit inuttalerneqarsinnaannginneri siumut naatsorsuutigineqareersimasoq. Taamaammat maannamut najukkami eqqartuussisuusut suli ukiuni pingasuni atorneqarnissaannik, inatsit pisinnaatitsivoq.

ikaarsaariarneq ukiuni pingasuni ingerlasoq 1. januar 2013 naassaaq.

Suliat najukkami eqqartuussiviit suliarisaat pillugit kisitsisit atorlugit nassuiaasiernerit kingulliit, suliat amerleriaateqarsimaqisut, takutippaat. Suliassat amerleriaateqarneri (suliassaqarfinnullu nutaanut, soorlu akiliisitsiniartarnermut tunngasunut, eqqartuussiveqarneq pillugu iluarsartuusseqqinnermi atulersinneqartumut, pikkorissartitsisariaqarnermut atatillugu) eqqartuussiviit angummassinnaajunnaarnerannik kinguneqarput:

	2009	2010	2011
Suliat tigusat	5.681	8.191	7.557
Suliat naammassisat	5.659	4.742	7.085

Ukiup naanerani suliat ingerlasut	3.659	7.502	8.014
--------------------------------------	-------	-------	-------

Eqqartuussiviit suli ullumikkut malunnaatilimmik kinguaattooruteqarnerat, tamatuma malitsigaa; ”suliassat suliarineqarnissaminnut utaqqisut”. Suliat suliarinerini piffissaq atugaq tamatuminnnga pinngitsoorani sunnerneqarsimalluni.

Suliassanut tigooqqakkanut angummassinnaanissamut Eqqartuussiviit – suliassat tigooqqakkat amerliartoratillu ikiliartunngippata - eqqartuussisunik 12-unnik inuttalersugaanissaat naatsorsuutigineqartoq, Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasisimavaa. Suliassanik suliarineqarnissaminnik utaqqisunik ikilisaaniaraanni suli inuttalersuisariaqarnissaq pisariaqassaaq.

Massakkut najukkami eqqartuussisut tamarmik soraarummeernertalimmik najukkami eqqartuussisumut ilinniarsimasut arfinillit aalajangersimasumik najukkami eqqartuussivinni atorfeqartitaapput. Taakkua saniatigut utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisut tallimat atorfeqartitaapput.

Januar 2010 eqqartuussiveqarnermi iluarsartuussinerup atuutilerneraniit najukkami eqqartuussisunut ilinniartitsinerimik ataatsimik inaarlugu ingerlatsisoqareersimalerpoq, tassalu inuit qulit najukkami eqqartuussisunngorniarfimmi². Najukkami eqqartuussisutut angusillutik ilinniagaqareersimalerput.

Najukkami eqqartuussisunngorniarfimmi Inaarlugu ilinniartitsinerit pingajussaat sisamanik ilinniartoqarluni aallartereernikuvoq. soraarummeerneq ukiuunerani 2012/13 pissasoq ilimagineqarpoq.

Qulaani allassimasut aallaavigalugit, Ikaarsaariarnermi aqqissuussap atuuffiata sivitsorneqarnera, pissutsit piviusut aallaavigalugit ajornartoornermi iluarsisutitut pisariaqartutut Inatsisinut Ataatsimiititaliamit isigineqarpoq.

Kisianni aqqissuussap pineqartup atuuffianik sivitsuineq *utaqqiisaarutaasumik* ajornartoornermi iluarsisutaaginnarnera Inatsisinut Ataatsimiititaliamit pingaartinneqarpoq. Najukkami eqqartuussiviit atorfinnut inuttassarsiuinermi naammattunik qiniataagassaqaarnissaat isumannaarniarlugu, najukkami eqqartuussisunngorniarfimmi ingerlaavartumik inaarlugu ilinniartitsinernut aningaasaliissutinik naammattunik (amma siunissami) immikkoortitsisariaqartarnissamik tamanna isumaqarpoq. Eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinnermi anguniakkat pingaarnert ilaat timitalerniarlugu tamanna piunasaqaatit ilagaat: tassalu najukkami eqqartuussiviit suliatigut nukittunerulernissaat, Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmit kisimi pinnani, aammattaaq

² Tamatuma saniatigut – Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuup suliniuteqarneratigut – eqqartuussiveqarnermi iluarsartuusseqqinneq sioqqullugu inaarlugu ilinniartitsinerimik ataatsimik ingerlatsisoqarsimavoq. Najukkami eqqartuussisutut ilinniartitsinerimik pineqartumi peqataasut arlaannaalluunniit, Inatsisinut Ataatsimiititaliap ilisimasai naapertorlugit, ullumikkut najukkami eqqartuussisutut atorfeqanngilaq.

Inatsisartunit Folketingimillu pingaaruteqartut pinngitsoorneqarsinnaanngitsutullu isigineqarpoq³.

Kiisalu, §747, imm. 1-imi aalajangersagaq atuuttoq §16, imm. 2-3-mik kikkut utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisutut ivertinneqarsinnaanerannik killiliisumik saneqqussinermik nassataqartoq Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa. §747, imm. 1-imik allannguinnissamik siunnersuummik, §17, imm. 3-mik, najukkami eqqartuussisutut sivisunerpaamik ukiuni tallimani utaqqiisaarutaasumik atorfeqartoqarsinnaanerannik aalajangersaaviummik saneqqutaarinissaq aamma siunertaasoq, Inatsisinut Ataatsimiititaliap ilimagisariaqarpaa. Taamaanngippat, taava ikaarsaariarnermi aaqqissuussinerup ukiuni pingasuni sivitsorneqarnera pissutsit piviusut malillugit ukiuni marluinnarni sunniuteqassaaq.

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup taamak oqaaseqarluni siunnersuut akuersissutigineqassaaq **inassutigaa.**

Ataatsimiititaliap peqatigitillugu Naalakkersuisut qinnuigissavai, inuinnarnut kiisalu pinerluuteqarsimasunut sulianik najukkani eqqartuussivinni maanna suliarinninnerit sivisussusaasa erseqqissarnissaannut Inatsisinik atortitsinermut ministereqarfikoorlugu paasissutissanik piniassasut. Taamatut qinnuteqarnermi najukkani eqqartuussivinni suliat tigusat, naammassisat ingerlasullu pillugit siuliani taasat tunngavigineqarput, tassani najukkani eqqartuussiviit malunnaatilimmik kinguaattooruteqarsimasut takuneqarsinnaammat. Taaneqareersutut suliat suliarinerini piffissaq atugaq tamatuminna pinngitsoorani sunnerneqarsimassaaq, tamannalu ataatsimiititaliamut aarleqquteqarnissamik pissutissaqartitsivoq.

Ataatsimiititaliap aarleqquteqarnera sakkortusivoq, Naalakkersuisutigoorlugu Inatsisinut ataatsimiititaliap arlalinnik apeqquteqarnerani Inatsisinik atortitsinermut Ministeri akissummini ilisimatitsimmat, pinerluuteqarsimasunut sulianik ilaqartoq, 2005-imili najukkami eqqartuussivinnut piffissamik aalajangiisoqarnissaa siunertaralugu politiinit nassiunneqarsimasunik, sulili piffissamik aalajangiinissamut utaqqissussanik. Tamatuma inuiaat inuit inatsisitigut illersugaanerannik pingaartitsisunit akuerineqarsinnaasoq sinnerujussuaraa oqaatigisariaqarpoq, ajornartorsiutillu annertussusaata qulaajarneqarnissaannut pissutissaqartitsisariaqarluni.

Isak Hammond,
Siulittaasoq
Inuit Ataqtigiit

³ Tamanna tunngaviummik isumalioreruvoq, najukkamilu utaqqiisaarutaasumik eqqartuussisuusunik, Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik, isornartorsiunerunani.

Justus Hansen
Demokraatit

Hans Enoksen
Siumut

Juliane Henningsen
Inuit Ataqatigiit

Kristian Jeremiassen
Siumut